

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет ім. Івана Франка

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Навчальний посібник

Видання друге, доповнене і перероблене

За науковою редакцією

Володимира Мельника, Зої Скринник

Львів
ЛНУ ім. Івана Франка
2024

УДК 364.3(477)(075.8)
С 69

Автори:

Мельник В. П. (розділ 1, тема 1); **Скринник З. Е.** (розділи 2, 3, 8, 9, 11, 12, 15; теми 2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 15, укладання дайджесту правової бази соціального забезпечення в Україні);
Жеребило І. В. (розділи 4, 15, теми 4, 15); Кадикало О. І. (розділ 5, тема 5);
Комаринська З. М. (розділи 13, 14; теми 13, 14); **Олійник Н. Ю.** (розділ 10);
Семів Л. К. (розділ 6, тема 6); Сватюк О. Р. (розділ 7, тема 7)

Рецензенти:

д-р філос. наук, проф. **В. В. Львін**
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка);
д-р екон. наук, проф. **Т. В. Гайдій**
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка);
д-р екон. наук, проф. **С. Л. Шульц**
(ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»)

*Рекомендовано Вченою Радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
протокол № 69/7 від 01.07.2024 року*

С 69 **Соціальне забезпечення в Україні** : навч. посібник / [В. П. Мельник, З. Е. Скринник, І. В. Жеребило та ін.] ; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. – Вид. друге, доп. і перероб. – Електронне видання. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 612 с.
ISBN 978-617-10-0874-8.

Посібник створений як базова навчальна книга для інноваційної освітньої програми «Соціальне забезпечення». У викладі теоретичного матеріалу та завданнях практичної частини тісно переплітаються правові, політичні, фінансово-економічні та морально-етичні аспекти розв'язання актуальних завдань соціального захисту громадян. Видання друге, доповнене і перероблене, акцентує увагу на тому, що українська держава у час повномасштабної агресії РФ та воєнного стану, залучаючи підтримку міжнародних партнерів, здійснює широкий спектр заходів для подолання соціальної кризи, пов'язаної з підвищеними небезпеками та особливою вразливістю населення за умов бойових дій. У дайджесті правової бази наведені в компактній формі в новітніх редакціях основні положення законодавства, яке регулює різнобічні аспекти соціальної політики. Книга націлює студентів на те, щоб масштабні фінансові потоки, які суспільство спрямовує у соціальну сферу, були забезпечені фаховим менеджментом спеціалістів, які поєднують глибоке розуміння державної соціальної політики і комплексних завдань соціального захисту з досконалою фінансово-економічною підготовкою.

УДК 364.3(477)(075.8)

ISBN 978-617-10-0874-8

© Мельник В. П., Скринник З. Е., Жеребило І. В. та ін., 2024
© Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Теоретична частина	5
Розділ 1. Принципи соціальної політики української держави	5
Розділ 2. Система соціального забезпечення в Україні	23
Розділ 3. Фінансове забезпечення соціального захисту населення.....	32
Розділ 4. Фінансування соціальної сфери в умовах децентралізації	42
Розділ 5. Правове регулювання соціального захисту в Україні	51
Розділ 6. Забезпечення права на працю, гідні умови та оплату праці	60
Розділ 7. Забезпечення соціального розвитку працівника та колективу на підприємстві	81
Розділ 8. Система соціального страхування та її функції	120
Розділ 9. Основи пенсійного забезпечення в Україні	129
Розділ 10. Державний захист сім'ї, дитинства, материнства та батьківства	145
Розділ 11. Соціальні пільги та державні допомоги в системі соціального забезпечення.....	157
Розділ 12. Соціальний захист громадян з особливими потребами	181
Розділ 13. Недержавний сектор соціального забезпечення в Україні	194
Розділ 14. Морально-етичні та психологічні особливості роботи у системі соціального забезпечення	207
Розділ 15. Актуальні проблеми модернізації системи соціального забезпечення в Україні	230
Практична частина	237
Тема 1. Принципи соціальної політики української держави	237
Тема 2. Система соціального забезпечення в Україні	243
Тема 3. Фінансове забезпечення соціального захисту населення.....	246
Тема 4. Фінансування соціальної сфери в умовах децентралізації	252
Тема 5. Правове регулювання соціального захисту в Україні	256
Тема 6. Забезпечення права на працю, гідні умови й оплату праці	266
Тема 7. Забезпечення соціального розвитку працівника та колективу на підприємстві	274
Тема 8. Система соціального страхування, її функції	284
Тема 9. Основи пенсійного забезпечення в Україні	290
Тема 10. Державний захист сім'ї, дитинства, материнства та батьківства	296
Тема 11. Соціальні пільги та державні допомоги в системі соціального захисту.	301
Тема 12. Соціальний захист громадян з особливими потребами	309
Тема 13. Недержавний сектор соціального забезпечення України	316
Тема 14. Морально-етичні та психологічні особливості роботи у системі соціального забезпечення	322
Тема 15. Актуальні проблеми модернізації системи соціального забезпечення в Україні	331

Довідкова частина	336
Дайджест правової бази соціального забезпечення в Україні	336
Загальна декларація прав людини	336
Конституція України	341
Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117.....	343
Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення.....	349
Конвенція про сприяння зайнятості та захист від безробіття N 168.....	363
Положення про Міністерство соціальної політики України.....	368
Про соціальний діалог в Україні. Закон України	374
Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії. Закон України.....	379
Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України	386
Про пенсійне забезпечення. Закон України.	396
Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України.....	413
Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. Закон України.....	425
Про зайнятість населення. Закон України	439
Про зовнішню трудову міграцію. Закон України.....	462
Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Закон України.....	468
Про соціальні послуги. Закон України.....	480
Про охорону дитинства. Закон України.....	495
Про державну допомогу сім'ям з дітьми. Закон України.....	516
Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Закон України.....	525
Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. Закон України.....	538
Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Закон України.....	542
Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України.....	545
Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні. Закон України.....	556
Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту. Закон України.....	567
Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні. Закон України.....	585
Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Закон України.....	591
Про охорону праці. Закон України	597
Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України	605
Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Закон України	607

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**МЕЛЬНИК Володимир Петрович,
СКРИННИК Зоя Едуардівна,
ЖЕРЕБИЛО Ірина Владиславівна
та інші**

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Навчальний посібник

Видання друге, доповнене і перероблене

За науковою редакцією

Володимира Мельника, Зої Скринник

Редактор *Н. Й. Плиса*

Комп'ютерне верстання *Л. М. Семенович*

Дизайн обкладинки *І. М. Чайка*

Формат 70×100/16. Умовн. друк. арк. 49,34. Зам.

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ:

Львівський національний університет

імені Івана Франка

79000 м. Львів, вул. Університетська, 1

С в і д о ц т в о

про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / [В. П. Мельник, З. Е. Скринник, І. В. Жеребило та ін.] ; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. – Вид. друге, доп. і перероб. – Електронне видання. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 612 с.
ISBN ISBN 978-617-10-0874-8.

Посібник створений як базова навчальна книга для інноваційної освітньої програми «Соціальне забезпечення». У викладі теоретичного матеріалу та завданнях практичної частини тісно переплітаються правові, політичні, фінансово-економічні та морально-етичні аспекти розв'язання актуальних завдань соціального захисту громадян. Видання друге, доповнене і перероблене, акцентує увагу на тому, що українська держава у час повномасштабної агресії РФ та воєнного стану, залучаючи підтримку міжнародних партнерів, здійснює широкий спектр заходів для подолання соціальної кризи, пов'язаної з підвищеними небезпеками та особливою вразливістю населення за умов бойових дій. У дайджесті правової бази наведені в компактній формі в новітніх редакціях основні положення законодавства, яке регулює різнобічні аспекти соціальної політики. Книга націлює студентів на те, щоб масштабні фінансові потоки, які суспільство спрямовує у соціальну сферу, були забезпечені фаховим менеджментом спеціалістів, які поєднують глибоке розуміння державної соціальної політики і комплексних завдань соціального захисту з досконалою фінансово-економічною підготовкою.

УДК 364.3(477)(075.8)